

IDŹ DO:

- ❖ Spis treści
- ❖ Przykładowy rozdział

KATALOG KSIĄŻEK:

- ❖ Katalog online
- ❖ Zamów drukowany katalog

CENNIK I INFORMACJE:

- ❖ Zamów informacje o nowościach
- ❖ Zamów cennik

CZYTELNIA:

- ❖ Fragmenty książek online

+ do koszyka

do przechowania

BESTSELLER

NOWOŚĆ

Helion Wydawnictwo

Wydawnictwo Helion
ul. Kościuszki 1c
44-100 Gliwice
tel. 032 230 98 63
e-mail: helion@helion.pl

e-mail: septem@septem.pl
redakcja: redakcjawww@septem.pl
informacje: o.ksiegarni.septem.pl

Wino dla bystrzaków

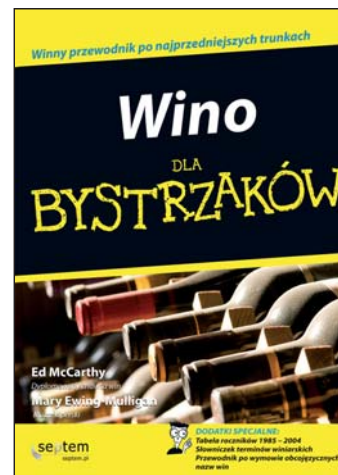
Autor: Ed McCarthy, Mary Ewing-Mulligan

Tłumaczenie: Cezar Matkowski

ISBN: 978-83-246-1856-9

Tytuł oryginału: [Wine For Dummies](#)

Format: 180x235, stron: 440

Dowiedz się więcej, a więcej zrozumiesz!

Tajemnice wytrawnego smaku

Wino. Fascynujący napój, opiewany przez poetów w setkach wierszy. Jest nieskończonym źródłem rozkoszy zarówno dla znawców, jak i amatorów-entuzjastów, podawanym równie chętnie na wyrafinowanych przyjęciach i niezobowiązujących spotkaniach towarzyskich. Jeśli intryguje Cię nieprzebrany świat smaków tych białych, różowych i czerwonych trunków, jeśli chcesz pogłębić swoją wiedzę na ich temat, a potem czerpać większą przyjemność z ich smakowania – zapraszamy do lektury!

Dzięki tej książce poznasz podstawowe gatunki wina, sposoby jego degustowania i rodzaje winogron. Nauczysz się radzić sobie ze snobistycznymi sprzedawcami, kartami win w restauracji oraz otwieraniem butelek. Czeka Cię też niezapomniana podróż po najważniejszych winiarskich regionach Europy, a także wyprawa do Australii, Nowej Zelandii, Chile, Argentyny, Republiki Południowej Afryki i USA. Poznasz też szczegółowo egzotyczne oblicze wina, w tym jego fascynujące odmiany, takie jak szampan, sherry, porto, sauternes i wiele innych. Nie brak tu również informacji o tym, jak opisywać i oceniać wino oraz w jaki sposób dobrać odpowiedni napój do konkretnych potraw.

- Naucz się rozpoznawać odmiany winogron i rodzaje wina.
- Dowiedz się, jak czytać karty win i etykiety na butelkach.
- Poznaj sposoby ubijania dobrego interesu przy kupowaniu win.
- Sprawdź, jak wybrać wina odpowiadające Twojemu podniebieniu.
- Wiedz, jak wybierać, składować, otwierać, nalewać i smakować wino.

Ponadto znajdziesz tu dwa dekalogi: obnażamy 10 mitów o winie i odpowiadamy na 10 popularnych pytań na jego temat

Spis treści

O autorach	13
Podziękowania od autorów	15
Wstęp	17
O książce	18
Konwencje zastosowane w książce	18
Naiwne założenia	19
Jak podzielona jest książka	19
Część I: Zapoznajmy się z winem	19
Część II: Wino i Ty: bliskie kontakty trzeciego stopnia	20
Część III: Stary świat wina	20
Część IV: Wina z Nowego Świata	20
Część V: Egzotyczne oblicze win	20
Część VI: Kiedy złapiesz bakcyła	20
Część VII: Dekalogi	21
Część VIII: Dodatki	21
Ikony zastosowane w tej książce	21
 Część I: Zapoznajmy się z winem	23
Rozdział 1: Wino — Lekcja 1.	25
Skąd bierze się wino	25
Co może być bardziej naturalne?	26
Współczesne wynalazki winiarskie	26
Główny składnik	27
Lokalny posmak	27
Jaki kolor ma Twój apetyt?	27
(Niezbyt) białe wino	27
Czy białe zawsze się nadaje?	29
Czerwone wino	30
Róża jest różą, lecz róż jest bielą	32
Kiedy jakie wino?	32

Inne sposoby dzielenia win	33
Wino stołowe	33
Wino deserowe	34
Wino musujące (i bardzo osobista lekcja czytania)	35
Rozdział 2: Z kubków smakowych należy korzystać	37
Specjalna technika smakowania wina	37
Cieszenie oczu widokiem wina	38
Nos wie	39
Wino w ustach	41
Parlez-vous winomowa?	43
Podniebienie sekwencyjne	44
Wymiar smaku	45
Kwestia jakości	46
Czym jest dobre wino?	47
Kiedy wino jest złe?	49
Ostateczna analiza: czy Ci smakuje?	50
Rozdział 3: Zazdrość Pinot i inne tajemnice odmian winogron	51
Dlaczego winogrona są takie ważne	51
O gatunku i odmianie	52
Odmiany odmian	52
Czym różni się winogrona	53
Winogrona królewskie i plebejskie	55
Przewodnik po odmianach białych winogron	56
Chardonnay	56
Riesling	57
Sauvignon Blanc	58
Pinot Gris/Pinot Grigio	59
Inne białe wina	60
Przewodnik po odmianach czerwonych winogron	60
Cabernet Sauvignon	60
Merlot	62
Pinot Noir	62
Syrah/Shiraz	63
Zinfandel	63
Nebbiolo	64
Sangiovese	64
Tempranillo	65
Inne czerwone wina	65

Rozdział 4: Nazwy win i kod etykiety	67
Zasady gry w etykietowanie	67
To nazwa szczepu czy miejsca?	68
Dzień dobry, nazywam się Chardonnay	68
Dzień dobry, nazywam się Bordeaux	69
Inne sposoby nazywania win	73
Awers i rewers etykiety wina	75
Sekwencja obowiązkowa	75
Opcjonalne terminy z etykiet	79
Rozdział 5: Za kulisami produkcji	85
Hodowla winogron, produkcja wina i typowy dla tych dziedzin żargon	85
Viti-vini	86
Wariacje winorośli	87
Winiarskie cuda	88
Jeszcze więcej terminów winiarskich	90
<i>Część II: Wino i Ty: bliskie kontakty trzeciego stopnia ...</i>	93
Rozdział 6: Wędrowka po sklepie z winami	95
Kupowanie wina może wystraszyć każdego	95
Sprzedawcy wina wszelkiego autoramentu	96
Supermarkety, hipermarkety i inne	96
Specjalistyczne sklepy winiarskie	98
Wybór właściwego sprzedawcy wina	99
Właściwe postrzeganie ceny	100
Ocena wyboru i fachowości	100
Oczekuj uśmiechu	101
Ocena warunków przechowywania wina	101
Strategie kupowania wina	102
Kuj żelazo, póki gorące	102
Wyjaśnij, czego Ci trzeba	103
Podaj swoją cenę	104
Rozdział 7: Starcie z kartą win	107
Restauracyjne doświadczenie wina	107
W jaki sposób restauracje sprzedają wino	108
Wybór domu	108
Kieliszek premium	109
Specjalne (rezerwowe) karty win	111
(Mało) standardowa karta win	111

6 Wino dla bystrzaków

Jak czytać kartę win	111
Ocena organizacji win	112
Zasady wyceniania	113
Co powinna mówić karta win?	114
Ocena stylu	115
Wybór elektroniczny	115
Zamawianie wina	116
Rytuał prezentowania wina	117
Wskazówki dotyczące picia wina w restauracji	120

Rozdział 8: Wskazówki odnośnie podawania i korzystania z wina 123

Wycinanie korka	123
Jakich korkociągów nie używać	124
Jaki korkociąg kupić	125
Inne korkociągi warte używania	126
Kelner, w moim winie jest korek!	128
Przypadek specjalny: otwieranie szampana i wina musującego	129
Czy wino naprawdę oddycha?	131
Jak natlenić wino	131
Jakie wina muszą oddychać?	131
Czy szkło ma znaczenie?	133
Właściwy kolor: żaden	134
Cienkie, ale nie małe	134
Tulipany, stożki, szampanki i inne malownicze nazwy	135
Ilu kieliszków właściwie potrzebuję?	137
Mycie kieliszków	137
Nie za ciepłe, nie za zimne	137
Co robić z resztkami wina	139
Zabawa z winem	140
Wszystko w swoim czasie	141
Jak dużo, to za dużo?	141

Część III: Stary świat wina 143

Rozdział 9: Przerabiamy Francję 145

Francuski model	145
Zrozumienie przepisów win francuskich	146
Drobne różnice w rangach	147
Francuskie regiony winiarskie	148
Bordeaux: bez porównania	148
Podregiony czerwonego Bordeaux	151
Mozaika z Médoc	152
Klasyfikacja	153

Jakiego wina z Bordeaux spróbować?	155
Wartość win z Bordeaux	156
Praktyczne wskazówki dotyczące picia czerwonego Bordeaux	159
Bordeaux może być też białe	159
Burgundia: inne doskonałe francuskie wino	161
Chardonnay, Pinot Noir, Gamay	162
Rozbicie dzielnicowe	163
Od regionalnych do wysublimowanych	164
Côte d'Or: serce Burgundii	166
Côte Chalonnaise: tanie wina burgundzkie	171
Chablis: unikalne białe wina	172
Mâcon: białe wina w przystępnej cenie	173
Beaujolais: dobre i tanie	174
Mocne wina z doliny Rodanu	176
Hojne wina z południa	177
Szlachetne wina z północy	178
Dolina Loary: niebiańskie białe wina	180
Wina alzackie: z Francji, nie z Niemiec	182
Południe i południowy zachód	184
Midi: tani region	184
Wieczna Prowansja	185
Południowo-zachodnia Francja	185
Inne francuskie regiony winiarskie	186
Rozdział 10: Włochy, kraina wina	189
Winnica Europy	189
Wina zwyczajne i elitarne	191
Kategorie win włoskich w ujęciu prawnym	191
Włoskie regiony winiarskie	192
Czerwień Piemontu	192
Codzienne czerwone	195
Białe wina w roli drugoplanowej	196
Piękna Toskania	197
Chianti: niedoceniany włoski majstersztyk	197
Monumentalne Brunello di Montalcino	199
Vino Nobile, Carmignano i Vernaccio	200
Jeszcze dwa czerwone i jedno białe	201
Super Toskany	202
Tre Venezie	203
Trzy łagodne wina z Werony	204
Sojusz włosko-austriacki	204
Dalekie strony: Friuli-Wenecja Julijska	206
Migawki z pozostałych części Włoch	207

Rozdział 11: Hiszpania, Portugalia, Niemcy i inne kraje	211
Intrygujące wina ze starej Hiszpanii	212
Rioja przewodzi stadu	213
Wyzwanie Ribera del Duero	215
Priorato: powrót z przeszłości	216
Pięć innych ważnych regionów Hiszpanii	216
Portugalia: nie tylko porto	219
Portugalskie „zielone” białe	219
Ważne portugalskie wina czerwone	220
Niemcy: europejski indywidualista	221
Riesling i jego hordy	222
Niemieckie wina: styl i przepisy	222
Regiony winiarskie Niemiec	225
Szwajcarskie wina domowe	228
Austria — doskonałe wina białe (i czerwone)	228
Powrót Węgier	230
Chwała Grecji	231

Część IV: Wina z Nowego Świata **235**

Rozdział 12: Południowa półkula dochodzi do głosu	237
Potęga win australijskich	239
Nowa Zelandia w natarciu	244
Chile wychodzi z cienia	246
Argentyna, zawodnik pierwszej ligi	249
Winiarskie safari w Południowej Afryce	251
Rozdział 13: Ameryko, Ameryko	255
Nowy Świat win amerykańskich	255
Własne drogi	256
Własne zasady	256
Kalifornia	257
Tam, gdzie rosną kalifornijskie wina	258
Kiedy wina są dobre	260
Dolina Napa: mała, lecz wielka	260
Winogrona z Napa	261
Kto jest kim w dolinie Napa	261
Przyziemna Sonoma	265
AVA z Sonomy	265
Producenci z Sonomy oraz ich wina	266
Mendocino i Lake	268
Zatoka San Francisco	269
Góry Santa Cruz	270
Co nowego w starym Monterey	271

Na tych wzgórzach majom wino!	273
Kontrasty San Louis Obispo	274
Santa Barbara, kalifornijski raj	275
Gdzie indziej w Kalifornii	276
Oregon, opowieść o dwóch Pinotach	277
Inny Pinot z Oregonu	277
Kto jest kim w dolinie Willamette	278
Dwa inne winiarskie regiony w Oregonie	279
Wino na pustyni: Waszyngton	280
Regiony winiarskie Waszyngtonu	281
Kto jest kim w Waszyngtonie	282
Fałszywa Stolica	284
W centrum i na obrzeżach	284
Kto jest kim w Nowym Jorku	285
Kanada pachnąca żywicą	286
Ontario	286
Kolumbia Brytyjska	287

***Część V: Egzotyczne oblicze win* 289**

Rozdział 14: Szampan i inne wina musujące	291
Nie wszystko Szampan, co się świeci	292
Rodzaje win musujących	293
Jak słodkie jest to wino?	293
Jak dobre jest to wino?	294
Skąd się bierze wino musujące	295
Fermentowanie w zbiornikach: ekonomia skali	295
Fermentacja w butelkach: małe jest piękne	296
Smak dowodem ostatecznym	297
Szampan i jego magiczne wina	298
Co czyni szampana winem specjalnym	299
Szampany bez roczników	299
Szampan rocznikowy	300
Blanc de blancs i blancs de noirs	302
Różowy szampan	302
Kategorie słodczy	303
Najlepsi producenci Szampana	304
Inne wina musujące	306
Francuskie wina musujące	306
Amerykańskie wina musujące	306
Włoskie spumante: słodkie lub wytrawne	308
Hiszpańskie wina musujące (Cava)	310
Gwiazdy z południa	311
Kupowanie i podawanie win musujących	311

Rozdział 15: Rzadkie gatunki: wina wzmocnione i deserowe 315

Najważniejszy jest czas	315
Sherry: niezrozumiane wino	316
Trójkąt Jerez	316
Fenomen floru	317
Wspólne starzenie	318
Dwa, czyli dwanaście	318
Podawanie i przechowywanie sherry	321
Zalecane sherry	321
Montilla: analog sherry	323
Marsala, Vin Santo i spółka	323
Porto: chluba Portugalii	324
Dom na Douro	325
Porto niejedno ma imię	326
Przechowywanie i podawanie porto	328
Niech żyje Madera	330
Nieskończone, niezniszczalne i smaczne	330
Niekończąca się końcówka	331
Sauternes i szlachetna pleśń	333
Sauternes: płynne złoto	334
Wydobycie złota	334
Polecane gatunki Sauternes	335
Wszystko musi dojrzeć	336
Prawie jak Sauternes	337

Część VI: Kiedy złapiesz bakcyła 339

Rozdział 16: Kupowanie i kolekcjonowanie win 341

Wina trudno dostępne	341
Gra w kotka i myszkę	342
Kupowanie win na aukcjach	343
Kupowanie wina z katalogu lub przez internet	344
Chęć posiadania: kolekcjonowanie wina	345
Zarządzanie zbiorami	346
Organizacja zapewnia spokój	349
Zdrowe otoczenie dla wina	350
Pasywna piwniczka	351
Jeśli nie możesz być pasywny, bądź agresywny	351
Przenośne piwniczki dla mieszkańców bloków	354

Rozdział 17: Studia dla miłośników win	357
Z powrotem do szkoły	357
Szkolenie w działaniu	358
Różne oblicza degustacji	359
Kiedy wejdiesz między wrony... ..	360
Obiad z winiarzem	362
Wizyta w winiarni	362
Podróżowanie bez wychodzenia z domu	364
Internetowe biuletyny i inne interesujące strony	364
Rozdział 18: Opisywanie i ocena win	367
Słowa tego nie opiszą... ..	367
Kiedy dojdiesz do głosu	369
Organizowanie myśli	369
Opisy wina	370
Opisywanie wina: puryzm kontra poezja	371
Ocena jakości wina	373
Rozdział 19: Łączenie wina z potrawami	375
Dynamika jedzenia i wina	375
Wina garbnikowe	377
Wina słodkie	377
Wina kwaśne	377
Wina o wysokiej zawartości alkoholu	378
Swój do swego, a może przyciąganie się przeciwności?	378
Mądrość wieków	380
<i>Część VII: Dekalogi</i>	381
Rozdział 20: Odpowiedzi na dziesięć popularnych pytań na temat wina	383
Jakie wino jest najlepsze?	383
Kiedy należy wypić to wino?	384
Czy wino tuczy?	384
Z jakiego szczepu winogron wykonano to wino?	385
Jaki rocznik należy wybrać?	385
Czy istnieją wina bez siarczynów?	386
Czym są wina organiczne?	386
Kim jest ekspert winiarski?	387
Skąd mam wiedzieć, kiedy pić specjalne wino, które trzymam w piwniczce?	388
Czy stare wina wymagają specjalnego obchodzenia się z nimi?	388

Rozdział 21: Obnażamy dziesięć mitów o winie	391
Najlepsze wina to wina odmianowe	391
Tylko drogie wina są dobre	391
Czerwone wina są tym lepsze, im są ciemniejsze	392
Białe wina do ryby, czerwone do mięsa	393
Liczy nie kłamia	393
Rocznik jest najważniejszy (rocznik się nie liczy)	394
Specjaliści od win są nieomylni	394
Stare wina są zawsze dobre	395
Wspaniałe wina smakują kiepsko w młodości	395
Szampany nie dojrzewają	396
<i>Część VIII: Dodatki</i>	399
Dodatek A: Przewodnik po wymowie	401
Dodatek B: Słowniczek terminów winiarskich	405
Dodatek C: Tabela roczników 1985 – 2004	413
Skorowidz	417

Rozdział 4

Nazwy win i kod etykiety

W tym rozdziale:

- ▶ Sztuczki pomagające odczytywać etykiety.
- ▶ Tajemny kult *terroiru*.
- ▶ Prawdziwe znaczenie takich terminów, jak *reserve* i *estate-bottled*.
- ▶ AOC, DOC, DO, QbA, QWSPR i inne dziwne oznaczenia.

Bardzo często bywamy w różnych sklepach — i to nie tylko po to, aby kupować coś do obiadu, ale także, by obserwować pojawianie się nowych gatunków win. Musimy przyznać, że nigdy wcześniej nie widzieliśmy tak dużej ilości nowych gatunków tego trunku! Mniej więcej od 2003 roku wydaje się nam, że każdego tygodnia napotykamy nowe, nieznanne nam jeszcze etykiety.

Wybór jest olbrzymi lub całkowicie paraliżujący — w zależności od tego, jak na to spojrzymy. Jedynym sposobem na podjęcie skutecznej decyzji w obliczu ogromu rodzajów dostępnych win jest zdobycie umiejętności odczytywania informacji zawartych na butelkach. Nie jest to rzecz trudna, ponieważ istnieją specjalne przepisy, które mówią, co może, a co nie może się znaleźć na etykiecie wina. Jeżeli opanujesz tę wiedzę, będziesz w stanie sprawnie wybierać konkretne gatunki trunków spośród tysięcy oferowanych przez dzisiejszy rynek.

Zasady gry w etykietowanie

Na etykietach win widnieje wiele różnych nazw. Najczęściej możemy wśród nich znaleźć:

- ✓ Nazwę *odmiany winogron*, z których wyprodukowano wino.
- ✓ Nazwę *marki*, którą tradycyjnie jest nazwa firmy lub osoby będącej *producentem* wina, ale w przypadku tańszych trunków może to być nazwa całkowicie dowolna.

- ✓ Czasami pojawia się tam również specjalna, chwytliwa nazwa wina (*nazwa osobista*).
- ✓ Oznaczenie *miejsca* lub *miejsc* hodowli winogron (nazwa regionu winiarskiego, a czasami też konkretnej winnicy).

Na etykiecie występuje też rocznik, czyli rok zbioru winogron, z których wyprodukowano dane wino, stanowiący ważną część tożsamości trunku. Możemy też znaleźć takie określenia, jak na przykład *reserve* —mogą one posiadać bardzo ściśle znaczenie lub być określeniami fikcyjnymi, zależnie od miejsca pochodzenia wina.

To nazwa szczepu czy miejsca?

Większość win, które znajdziesz w sklepie czy restauracji, będzie nosić nazwę albo *odmiany winogron*, albo *miejsca ich hodowli*. Takie dane, wraz z informacją o producencie, są skróconą nazwą powszechnie stosowaną w rozmowach o winie.

Na przykład nazwa Robert Mondavi Cabernet Sauvignon oznacza, że mamy do czynienia z winem pochodzącym z winiarni Roberta Mondavi i wykonanego z winogron Cabernet Sauvignon. Fontodi Chianti Classico jest winem wyprodukowanym w winiarni Fontodi, znajdującej się w rejonie Chianti Classico.

W niektórych nazwach być rozpoznasz nazwy odmian winogron (patrz rozdział 3.) lub miejsc — nawet jeśli nie posiadasz specjalnej wiedzy na ten temat. Kiedy jednak trafisz na nieznaną nazwę, nie panikuj. Informacje na jej temat można bowiem łatwo zdobyć (na przykład w rozdziałach od 9. do 15.).

Dzień dobry, nazywam się Chardonnay

Wino odmianowe nosi nazwę *głównej* bądź *jedynej* odmiany winogron, która została użyta do jego produkcji.

W każdym kraju (lub niektórych stanach USA) istnieją specjalne prawa określające minimalny udział odmiany winogron, który jest wymagany do nadania napojowi nazwy tejże odmiany. Ma to duże znaczenie dla reklamy produktu.

Według prawa federalnego USA wino musi składać się w co najmniej 75% z jednej odmiany winogron (czyli kalifornijski Chardonnay może zawierać co najwyżej 25% soku z innych odmian), by mogło nosić jej nazwę. W Oregonie próg ten wynosi 90% (tylko w przypadku Caberneta równa się on 75%). W Australii oraz krajach członkowskich Unii Europejskiej trunek musi się składać przynajmniej w 85% z jednej odmiany owoców.

Niektóre *wina odmianowe* produkowane są wyłącznie z odmiany, której nazwa widnieje na etykiecie. Żaden przepis temu nie przeszkadza.

W większości przypadków na etykiecie nie znajduje się żadna informacja dotycząca zawartości innych typów winogron. Wiadomo jedynie, że musi ono zawierać co najmniej minimalną wymaganą prawem ilość odmiany owoców, których nazwa znajduje się na etykiecie.

Co ciekawe, w przypadku amerykańskich win produkowanych z dwóch odmian winogron oprócz nazw owoców (na przykład Sémillon–Chardonnay) na etykiecie musi się znaleźć również informacja o procentowym udziale obu odmian, zaś wartości te muszą razem stanowić 100%. To się nazywa rzetelna informacja!

Po co nazywać wino nazwą odmiany winogron?

Winogrona to surowiec do produkcji wina. Poza cechami przejętymi z beczek dębowych (pewne smaki i aromaty oraz garbniki) lub procesów produkcyjnych (opisanych w rozdziale 5.) smak wina zależy od użytego soku winogronowego. Dlatego nadawanie mu nazwy odmiany owoców jest bardzo logiczne.

Takie nazewnictwo odpowiada też dobrze poinformowanym konsumentom. Posiadanie informacji o rodzaju użytych winogron przypomina wiedzę o tym, jaka oliwa była podstawą sosu w sałatce, o ilości tłuszczów nienasyconych w chlebie, a także o tym, ile tłuszczu znajduje się w maśle.

Większość win kalifornijskich (oraz innych amerykańskich) nosi nazwy odmianowe. W Australii, RPA i Ameryce Południowej jest podobnie, z tym że używa się tam nazw *głównej odmiany* użytych winogron. Nawet niektóre kraje, w których nazwy nie są związane z odmianami (na przykład Francja), wykorzystują ten typ nazewnictwa, zwłaszcza jeżeli dane wino ma być eksportowane do USA.

Waluta odmianowa

Niektórzy miłośnicy wina uważają, że wino odmianowe jest w jakiś sposób *lepsze* od wina nieodmianowego. W rzeczywistości jednak fakt bycia winem odmianowym *w żaden sposób nie wpływa na jakość*.

Dzień dobry, nazywam się Bordeaux

W odróżnieniu od win amerykańskich większość trunków europejskich nosi nazwę *regionu*, w którym rosły owoce użyte do jego produkcji. Wiele takich trunków może pochodzić z tych samych odmian, co wina amerykańskie (na przykład Chardonnay, Cabernet Sauvignon, Sauvignon Blanc etc.), jednak informacja o tym nie znajduje się na etykiecie. Zamiast niej znajdziemy tam takie określenia, jak Bourgogne, Bordeaux, Sancerre i inne. Wszystkie te nazwy określają *miejsce*, z którego pochodzi wino.

Najpopularniejsze nazwy miejsc

Beaujolais	Chianti	Rioja
Bordeaux	Côtes du Rhône	Sancerre
Burgundia (Bourgogne)	Mosel	Sauternes
Chablis	Porto	Sherry
Szampania (Champagne)	Pouilly-Fuissé	Soave
Châteauneuf-du-Pape	Rheingau, Rheinhessen	Valpolicella

Czy ma to na celu wprowadzenie zamieszania w głowach ludzi anglojęzycznych, którzy spali na lekcjach geografii?

Au contraire! Europejski system nazewnictwa powstał po to, by przekazywać więcej informacji na temat wina. Takie nazewnictwo znacznie lepiej wyjaśnia, co znajduje się w butelce, niż system odmianowy, ale aby móc z niego skorzystać, należy zdobyć nieco informacji na temat poszczególnych rejonów (część z nich znajdziesz w rozdziałach od 9. do 15.).

Dlaczego nazwy miejsca?

Winogrona muszą gdzieś rosnąć. W zależności od gleby, nasłonecznienia, ilości opadów, nachylenia stoku i innych cech, którymi charakteryzuje się każde *gdzieś*, winogrona będą odznaczały się innymi cechami. Różnice między owocami przekładają się na różnice pomiędzy winami. Z tego powodu każdy napój oddaje charakter miejsca, w którym rosły winogrona, z których go wyprodukowano.

W Europie hodowcy winorośli i producenci win przez stulecia studiowali wpływ poszczególnych czynników na jakość owoców. Udało im się opracować dobre kombinacje miejsc z odmianami winogron, po czym zebrać je w zbiór nieformalnych przepisów. Dlatego też nazwa *miejsce* uprawy w Europie automatycznie określa także odmianę winogron hodowanych w tym miejscu. Na etykiecie nie podaje się jednak jej nazwy, przez co znów nasuwa się pytanie, czy jest to jakiś złowrogi plan, który ma uniemożliwić ludziom spoza Europy zrozumienie procesu produkcji wina.

Rządy terroiru

Terroir (czyt. teruar) jest francuskim słowem, które nie ma odpowiednika w języku polskim, więc jego używanie nie ma nic wspólnego ze snobowaniem się.

Słowo to ciężko jest wyjaśnić, gdyż oznacza ono pewną ideę, którą każdy definiuje tak szeroko lub tak wąsko, jak jest mu to w danej chwili potrzebne.

Odszyfrowywanie europejskiego kodu miejsc

Nazwa wina	Kraj	Odmiany winogron
Beaujolais	Francja	Gamay
Bordeaux (czerwone)	Francja	Cabernet Sauvignon, Merlot, Cabernet Franc i inne*
Bordeaux (białe)	Francja	Sauvignon Blanc, Sémillon, Muscadelle*
Burgundia (czerwone)	Francja	Pinot Noir
Burgundia (białe)	Francja	Chardonnay
Chablis	Francja	Chardonnay
Szampania (Champagne)	Francja	Chardonnay, Pinot Noir, Pinot Meunier*
Châteauneuf-du-Pape	Francja	Grenache, Mourvendre, Syrah i inne*
Chianti	Włochy	Sangiovese, Canaiolo i inne*
Côtes du Rhône	Francja	Grenache, Mourvendre, Carignan i inne*
Porto	Portugalia	Touriga Nacional, Tinta Barroca, Touriga Franca, Tinta Roriz, Tinto Cão i inne*
Pouilly-Fuissé, Macon, Saint Veran	Francja	Chardonnay
Rioja (czerwone)	Hiszpania	Tempranillo, Grenache i inne*
Sancerre, Pouilly-Fumé	Francja	Sauvignon Blanc
Sauternes	Francja	Sémillon, Sauvignon Blanc
Sherry	Hiszpania	Palomino
Soave	Włochy	Garganea i inne*
Valpolicella	Włochy	Corvina, Molinara, Rondinella*

* wina, które powstają z kilku odmian winogron

Wywodzi się ono z francuskiego wyrazu *terre*, oznaczającego glebę. Dlatego też ludzie często definiują ją po prostu jako ziemię („nasza polska ziemia jest tak samo dobra, jak ziemia francuska”).

Terroir jest w rzeczywistości terminem znacznie bardziej złożonym; obejmuje swoim znaczeniem dużo więcej niż tylko glebę. *Terroir* stanowi kombinację niezmiennych warunków naturalnych, takich jak górna warstwa gleby, podłoże, klimat (nasłonecznienie, opady, wiatry itp.), nachylenie zbocza i wysokość, na jakiej położona jest winnica. Prawdopodobnie na całym świecie nie ma dwóch winnic, które cechowałyby się identycznym zestawem powyższych cech, co oznacza, że *terroir* należy rozumieć jako unikalną charakterystykę danej winnicy.

Idea *terroiru* leży u podstaw europejskiej zasady, która mówi, że wino należy nazywać od miejsca jego pochodzenia (jak widać, wcale nie zбочyliśmy z poprzedniego tematu). Wygląda ona następująco: ponieważ rejon powiązany jest z konkretnymi odmianami winogron (ze względu na wspomniane wyżej przepisy), zaś miejsce wpływa na charakter owoców, najlepszym sposobem określenia wina jest podanie nazwy miejsca, w którym zostało wytworzone.

Nie jest to zatem żaden spis, a wynik całkowicie innego sposobu postrzegania pewnych rzeczy.

Nazwy miejsc na etykietach win amerykańskich

Co prawda pomysł na informowanie o miejscu dojrzewania winogron wywodzi się z Francji, ale ani ten, ani żaden inny kraj w Europie nie ma na niego monopolu. Etykiety win z krajów leżących poza Europą też mogą wskazywać, skąd pochodzi dany trunek — zwykle dzięki podaniu konkretnej nazwy rejonu. Pomiędzy systemem europejskim i systemami nieeuropejskimi są jednak pewne różnice.

Po pierwsze, w przypadku etykiet win amerykańskich (lub australijskich, chilijskich bądź południowoafrykańskich) znalezienie nazwy miejsca może nie być takie proste. Nie jest to zwykle najbardziej rzucające się w oczy słowo na etykiecie (jak w przypadku większości win europejskich), gdyż ten honor przypada zwykle nazwie odmiany winogron.

Po drugie, nazwy miejsc w USA są mniej znane od rejonów europejskich. Owszem, kiedy widzisz etykietę z napisem Napa Valley (dolina Napa), być może wiesz, gdzie to jest, zdarzyło Ci się odwiedzić to miejsce, jeść świetne obiady w Mustards, a może nawet planujesz spędzić resztę życia w jednym z domów na szczycie wzgórza górującego nad szlakiem Silverado, przez co słowo „Napa” naprawdę znaczy dla Ciebie wiele. Jednakże pod względem *prawnym* taki napis na etykiecie oznacza, że wino składa się w co najmniej 85% z winogron hodowanych w tym (dość sporym) rejonie. Nie precyzuje to konkretnego rodzaju winogron, jak w przypadku win europejskich (należy się zatem cieszyć, że na butelce wyraźnie podaje się nazwę głównej odmiany).

Nazwy trunków spoza Europy na ogół jedynie ocierają się o koncepcję *terroiru*. Prawdę mówiąc, pojęcie rejonu jest w ich przypadku niezwykle szerokie. Możemy tylko uśmiechać się na myśl o tym, jak europejscy producenci reagują na tego typu określenia, na przykład widząc etykietę, która mówi, że dane wino pochodzi z „Kalifornii”. (*Świetnie, wynika z tego, że winogrona rosły gdzieś na obszarze o 30% większym niż cała powierzchnia Włoch. Cóż za precyzja!*). W samych Włoszech istnieje zaś ponad trzysta wydzielonych rejonów winiarskich.

Kiedy etykieta mówi, że wino pochodzi z Kalifornii, w zasadzie nie wiadomo nic na temat warunków, w jakich rosły winogrona. Jest to bowiem rozległy stan, więc owoce mogły pochodzić z wielu różnych jego rejonów. To samo dotyczy win

australijskich, które pochodzą na przykład z „południowo-wschodniej Australii”, czyli rejonu jedynie odrobinę większego od Francji i Hiszpanii razem wziętych.

Inne sposoby nazywania win

Od czasu do czasu można spotkać też wino, które nosi nazwę niebędącą nazwą odmiany winogron ani miejsca produkcji. Wina takie dzielą się na trzy kategorie: *wina markowe*, *wina o nazwie własnej* i *wina generyczne*.

Wina markowe

Większość win posiada nazwę markową. Należą do nich trunki noszące nazwę odmiany winogron, jak Cakebread (nazwa markowa) Sauvignon Blanc (odmiana), a także nazywane od rejonu produkcji, jak Masi (nazwa markowa) Valpolicella (rejon). Takie nazwy są na ogół jednocześnie nazwami wytwórni danego wina. Ponieważ większość wytwórni produkuje co najmniej kilka rodzajów win, sama nazwa markowa zwykle nie wystarcza do zidentyfikowania konkretnego gatunku napoju.

Czasami jednak zdarza się, że trunek występuje *wyłącznie* pod swoją nazwą markową. Na przykład wino *Salamander* ma na etykiecie napis *czerwone wino francuskie*, nie zawiera jednak żadnych innych informacji na temat swojej charakterystyki.

Wina, które posiadają na etykiecie wyłącznie nazwę markową (bez informacji o zastosowanej odmianie winogron czy miejscu pochodzenia — poza krajem produkcji), są zwykle najtańszymi i najprostszymi rodzajami trunków, jakie można znaleźć w sklepach. Jeżeli wino takie pochodzi z kraju członkowskiego Unii Europejskiej, nie będzie miało nawet zaznaczonego *rocznika* (czyli oznaczenia roku winobrania), ponieważ prawo UE nie pozwala umieszczać takiej informacji na etykietach tego rodzaju napojów.

Większy niż bochenek chleba

Kiedy podróżujemy po innych krajach, często uważamy, że ludzie różnią się sposobem pojmowania przestrzeni oraz odległości. Jeżeli usłyszysz, że pewna restauracja znajduje się „kawalek dalej”, równie dobrze może to oznaczać trzy przecznice i pięć kilometrów.

Nazwy miejsc hodowli winogron są nie mniej problematyczne. Niektóre *miejsca* liczą bowiem kilka hektarów, inne mają ponad dwieście pięćdziesiąt kilometrów kwadratowych, część jest wielkości województwa. Pewne słowa używane w nazwie rejonu mogą zasugerować ich przybliżoną wielkość. Są to (w kolejności malejącej): kraj (*country*), region (*region*), województwo (*district*), okręg (*sub-district*), gmina (*commune*), winnica (*vineyard*).

Nazwy winogron na etykietach europejskich win

Chociaż większość win europejskich nosi nazwę swojego miejsca pochodzenia, na ich etykietach pojawiają się też nazwy odmian owoców. Na przykład oficjalna nazwa wina włoskiego może składać się z nazwy miejsca i odmiany owoców, na przykład Barbara d'Alba, co oznacza Barbara (odmiana) z Alba (miejsce).

We Francji niektórzy producenci świadomie umieszczają na etykiecie nazwy winogron, nawet jeżeli informacja ta wynika wprost z nazwy wina. Na przykład białe wino z Bourgogne (miejsce)

może być oznaczone także jako Chardonnay (odmiana), ponieważ nie wszyscy wiedzą, że każdy trunek z Bourgogne robiony jest wyłącznie z odmiany Chardonnay. Na etykietach win niemieckich na ogół znajdują się zarówno nazwy winogron, jak i oficjalne określenie miejsca ich pochodzenia.

Jeżeli jednak etykieta zawiera nazwę odmiany winogron, najważniejszą informacją z punktu widzenia producentów nadal pozostaje miejsce ich pochodzenia.

Wina o nazwie własnej

Dziś na butelkach można znaleźć naprawdę interesujące nazwy: Tapestry, Conundrum, Insignia, Isosceles, Mythology, Trilogy czy Monsignore. Czy produkt, który kryje się za tą nazwą, służy do picia, jazdy, a może do perfumowania?

Nazwy tego typu są *nazwami własnymi* (często będącymi zastrzeżonymi znakami handlowymi), wymyślonymi przez producentów na potrzeby specjalnych trunków. Wina amerykańskie tego typu są zwykle tworzone przez *łączenie* kilku rodzajów winogron, nie mogą więc one nosić nazwy żadnej z użytych odmian (pamiętasz przepis o 75% objętości?). W przypadku Unii Europejskiej wiele takich win nie zostało zaakceptowanych jako trunki typowe dla regionu, przez co niemożliwe było użycie także nazwy miejsca pochodzenia.

Chociaż nazwa markowa może odnosić się do kilku różnych win, nazwa własna zwykle jest charakterystyczna dla jednego, konkretnego gatunku. Marka wytwórni Fetzer z Kalifornii widnieje na winach Zinfandel, Cabernet Sauvignon, Chardonnay i innych trunkach. Napis Louis Jandot można znaleźć na napojach Beaujolais, Pouilly-Fuissé, Mâcon-Villages i innych. Nazwa własna Luce znajduje się jednak wyłącznie na jednym, konkretnym gatunku wina.

Wina sprzedawane pod nazwą własną produkuje się zwykle w małych ilościach, przy czym są one dosyć drogie (kosztują od sześćdziesięciu do stu pięćdziesięciu złotych za butelkę) i odznaczają się wysoką jakością.

Wina generyczne

Nazwa „generyczna” znajduje się w użyciu tak długo, że stała się wyrażeniem potocznym — z czasem przestano łączyć ją z konkretną marką producenta (czego obawiają się właściciele takich znaków handlowych, jak Xerox, Jeep czy Pampers).

Burgund, Chianti, Chablis, szampan, reńskie, sherry, porto czy Sauterne są nazwami, które teoretycznie powinny być używane wyłącznie dla win produkowanych w ściśle określonych rejonach. Po latach negocjacji z władzami UE rząd USA ustalił, że nazwy takie nie będą używane przez amerykańskich producentów win. Jednakże każdy trunek, który był produkowany pod taką nazwą przed marcem 2006 roku, może tę nazwę zachować. Dlatego też w miarę upływu czasu nazwy generyczne staną się mniej powszechne.

Awers i rewers etykiety wina

Wiele butelek wina posiada dwie etykiety. Przednia zawiera nazwę trunku — to ona przyciąga Twój wzrok, gdy patrzysz na półki w sklepie; tylna zawiera nieco więcej informacji. Mogą to być pomocne rady w rodzaju „to wino jest wyśmienite z jedzeniem”, a także niewątpliwie użyteczne wiadomości, jak na przykład: „ogólna kwasowość tego wina wynosi 6,02, zaś jego pH to 3,34”.

Jeżeli nieobce jest Ci myślenie krytycznie, w Twojej głowie na pewno pojawiło się pytanie: „Skąd mam wiedzieć, gdzie znajduje się przód, a gdzie tył okrągłej butelki”?

Władze USA najwyraźniej nie przemyślały jeszcze tego problemu. Prawo (tak w USA, jak i innych krajach) wymaga, aby na przednich etykietach wszystkich gatunków win pojawiały się pewne podstawowe informacje, takie jak zawartość alkoholu, rodzaj trunku (na ogół *czerwone wino stołowe* lub *białe wino stołowe*) oraz kraj pochodzenia, nie definiuje jednak ono, czym jest *przednia etykieta*. Dlatego też producenci czasami umieszczają wszystkie te informacje na mniejszej z etykiet, nazywając ją przednią, a następnie z drugiej strony umieszczają dużą, krzykliwą etykietę, zawierającą niewiele więcej niż samą nazwę wina. Jak sądzisz, którą stroną do przodu butelka będzie stała na półce?

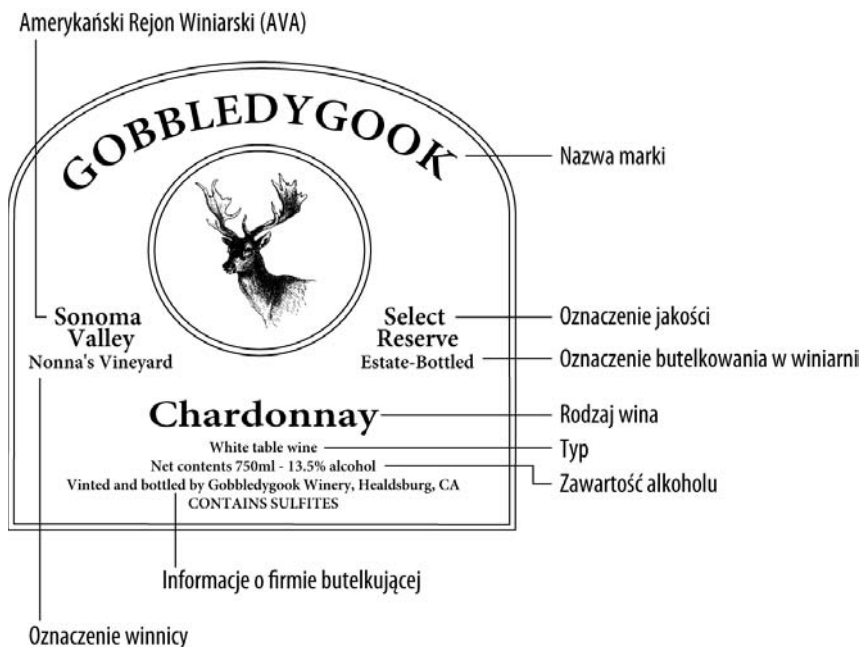
To chyba nie ma dla nas specjalnego znaczenia. Wolimy patrzeć na kolorowe etykiety niż na takie, które nie zawierają nic poza nudnymi wartościami. Nie jesteśmy też tak leniwi, by nie odwrócić butelki i nie zdobyć potrzebnych nam informacji. Poza tym cieszy nas fakt, że producenci oraz importerzy wina, którzy muszą liczyć się ze zdaniem władz (precyzujących każde słowo i rysunek na etykiecie), znaleźli małą furtkę pozwalającą im odegrać się na prawodawcach.

Sekwencja obowiązkowa

Rząd federalny USA nakazuje, aby na etykietach wszystkich win sprzedawanych w USA znajdowały się określone informacje, które potocznie określa się mianem *obowiązkowych*. Są to:

- ✓ nazwa marki,
- ✓ określenie typu wina (stołowe, deserowe czy musujące),
- ✓ procentowa zawartość alkoholu (o ile nie jest ona oczywista, na przykład określenie „wino stołowe” oznacza, że zawartość alkoholu nie przekracza w nim 14%, patrz rozdział 1.),
- ✓ nazwa i położenie wytwórni butelkującej wino,
- ✓ pojemność butelki (wyrażona w mililitrach; standardowa butelka wina zawiera 750 ml),
- ✓ zdanie *zawiera siarczyny* (z bardzo, bardzo nielicznymi wyjątkami),
- ✓ ostrzeżenie władz (którego nie będziemy zaszczycać przytaczaniem w tej księżce; zawsze możesz sprawdzić je osobiście).

Na rysunku 4.1 znajdziesz typowe umiejscowienie informacji na etykiecie.

Rysunek 4.1.
Etykieta
amerykańskiego
wina
odmianowego

© Akira Chiwaki

Wina wyprodukowane poza USA, lecz sprzedawane na ich terenie, muszą nosić określenie *imported* (importowane), a także nazwę i adres importera. To samo dotyczy trunków sprowadzanych do Polski z zagranicy.

Czy na sali jest prawdziwy producent?

Choć zarówno amerykańskie, jak i europejskie prawo wymaga, by na etykietach znajdowały się nazwa i adres firmy butelkującej wino, informacje te nie zawsze oznaczają producenta trunku.

Pośród wielu różnych wyrażzeń, jakich używa się w celu identyfikowania firmy butelkującej, jedynie sformułowania *produced by* czy *made by* (wypro-

dukowane przez) oznaczają nazwę firmy, w której dokonano fermentacji co najmniej 75% wina (czyli określają prawdziwego *producenta*). Słowa *cellared* (leżakowane) czy *vinted by* (starzone) oznaczają, że w danej firmie wino jedynie leżakowało lub było poddane innym procesom w trakcie przechowywania.

Prawo Kanadyjskie jest podobne. Wymaga ono, by na etykiecie znajdowała się nazwa własna produktu (czyli: wino), objętość, zawartość alkoholu, nazwa i adres producenta, kraj pochodzenia *wina* oraz rozmiar pojemnika. Wiele z tych informacji musi być podanych w języku angielskim i francuskim.

Wymogi europejskie

Niektóre z obowiązkowych informacji podawanych na etykietach w Kanadzie i USA muszą się znaleźć również na winach europejskich. Ponadto władze Unii Europejskiej wymagają podawania pewnych dodatkowych danych, które dotyczą win produkowanych w krajach członkowskich.

Najważniejszą z tych dodatkowych informacji jest tak zwana sygnatura jakości, która w rzeczywistości oznacza miejsce w hierarchii europejskich rejonów winiarskich. Skrótowo rzecz ujmując, na etykiecie każdego wina wyprodukowanego w UE *musi* znajdować się jedno z poniższych określeń:

- ✓ zarejestrowana nazwa miejsca wraz z oficjalnym poświadczeniem rejestracji (niżej przedstawiamy ich szczegółową listę),
- ✓ zdanie mówiące, że trunek jest *winem stołowym*, mającym niższy status od win noszących nazwę zarejestrowanego miejsca.

W przypadku win amerykańskich określenie *wino stołowe* odnosi się do wszystkich tego typu trunków, które zawierają najwyżej 14% alkoholu i nie są winami musującymi. Termin ten oznacza zatem zupełnie co innego niż w Europie.

Apelacja pochodzenia

Zarejestrowane miejsce nosi nazwę *apelacji pochodzenia*. W rzeczywistości każde europejskie miejsce pochodzenia określa znacznie więcej niż sam region, w którym wyhodowano winogrona. Każde miejsce wiąże się bowiem ściśle

z konkretnymi odmianami winogron, metodami hodowli oraz sposobami produkcji. Dlatego też każda apelacja jest nie tylko częścią nazwy wina, ale także wskazówką dotyczącą jego charakteru.

Europejskie wina określane przez nazwę miejsca pochodzenia należą do kategorii QWPSR (Wina jakościowe wyprodukowane w konkretnym regionie). Poniższe zdania (znajdujące się na etykietach) poświadczają, że dane wino należy do QWPSR, a więc jego nazwa jest jednocześnie zarejestrowaną nawiązką rejonu winiarskiego.

- ✓ **Francja:** *Appellation Contrôlée* lub *Appellation d'Origine Contrôlée* (AC lub AOC), czyli *regulowana nazwa miejsca pochodzenia* lub *nazwa miejsca objęta prawem*. Ponadto wina o nieco niższym statusie mogą być oznaczone jako AO VDQS — *Appellation d'Origine Vins Délimités de Qualité Supérieure*, czyli *nazwa miejsca pochodzenia, wydzielone wino najwyższej jakości*.
- ✓ **Włochy:** *Denominazione di Origine Controllata* (DOC), czyli *regulowana nazwa miejsca pochodzenia*, czy też, w przypadku win o jeszcze wyższym statusie: *Denominazione di Origine Controllata e Garantita* (DOCG), czyli *regulowana i gwarantowana nazwa miejsca pochodzenia*.
- ✓ **Hiszpania:** *Dénominación de Origen* (DO) czyli *nazwa miejsca pochodzenia* oraz *Dénominación de Origen Calificada* (DOC) czyli *kwalifikowana nazwa miejsca pochodzenia* (oznacza to wina o najwyższym statusie, które są produkowane wyłącznie w rejonach Rioja i Priorat).
- ✓ **Portugalia:** *Denominação de Origem* (DO) czyli *nazwa miejsca pochodzenia*.
- ✓ **Niemcy:** *Qualitätswein bestimmter Anbaugebiete* (QbA), co oznacza *wino jakościowe z określonego rejonu* lub, w przypadku najlepszych win, *Qualitätswein mit Prädikat* (QmP), co tłumaczy się jako *wino jakościowe o specjalnych właściwościach*. O skomplikowanym systemie apelacji w Niemczech możesz przeczytać w rozdziale 11.).

Europejskie wina stołowe, czyli wina nieposiadające konkretnej apelacji pochodzenia, określane są w każdym kraju jednym z dwóch określeń. Pierwsze z nich odnosi się do napojów o znanym miejscu pochodzenia (w przypadku Włoch są to dwa określenia), drugie — do trunków, które pochodzą z niesprecyzowanych rejonów na terenie całego kraju. Określenia te brzmią następująco:

- ✓ **Francja:** *Vin de pays* (wino regionalne), po którym następuje nazwa rejonu; *vin de table*.
- ✓ **Włochy:** *Indicazione Geografica Tipica* (IGT, typowe wskazanie geograficzne) oraz nazwa danego rejonu lub *vino da tavola* (wino stołowe), po którym występuje nazwa rejonu; *vino da tavola*.
- ✓ **Hiszpania:** *Vino de la tierra* (wino regionalne) wraz nazwą rejonu; *vino de mesa*.

- ✓ **Portugalia:** *Vinho Regional* (wino regionalne) i nazwa stosownego regionu; *vinho de mesa*.
- ✓ **Niemcy:** *Landwein* (wino regionalne) wraz z nazwą regionu; *Deutscher Tafelwein*.

W tabeli 4.1. przedstawiono zebrane oznaczenia poszczególnych kategorii win.

Tabela 4.1. Zebrane oznaczenia win europejskich

Kraj	Oznaczenia QWSPR	Oznaczenie win stołowych ze wskazaniem geograficznym	Oznaczenie win stołowych bez wskazania geograficznego
Francja	AOC	Vin de pays	Vin de table
	VDQS		
Włochy	DOGC	IGT, Vino da tavola (z nazwą rejonu)	Vino da tavola
	DOC		
Hiszpania	DOC	Vino de la tierra	Vino de mesa
	DO		
Portugalia	DO	Vinho regional	Vinho de mesa
Niemcy	QmP	Landwein	Deutscher Tafelwein
	QbA		

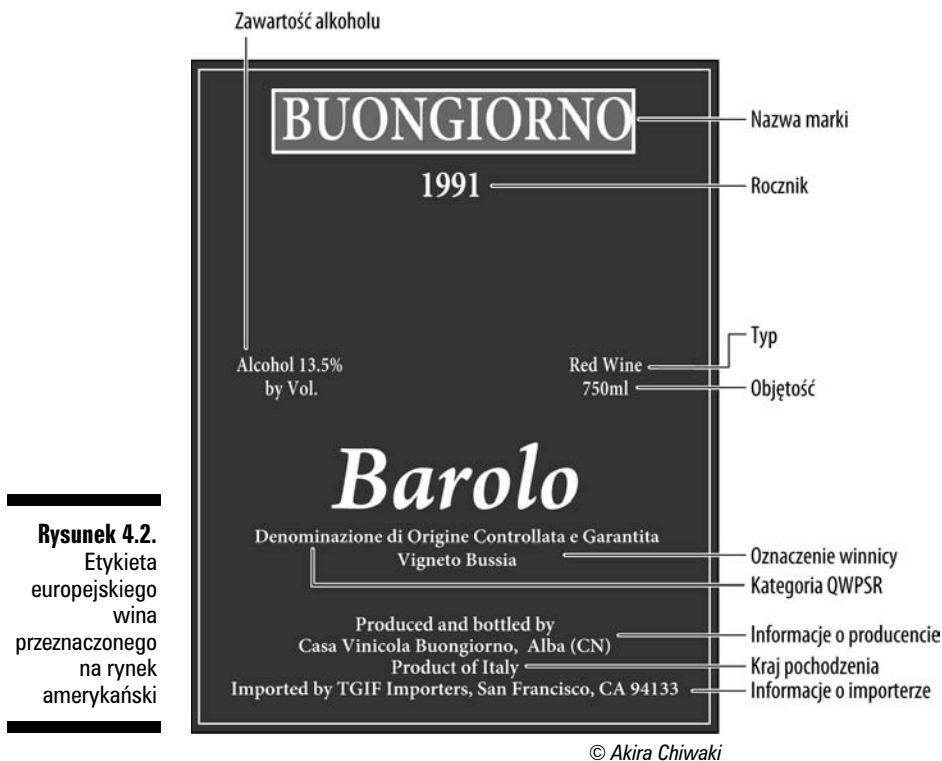
Na rysunku 4.2. znajduje się etykieta wina europejskiego

W USA rejon winiarski określany jest mianem *American Viticultural Area*, lecz wyrażenie to nie pojawia się na etykietach wina (patrz rysunek 4.1). To samo tyczy się win australijskich i południowoafrykańskich.

Opcjonalne terminy z etykiet

Poza obowiązkowymi informacjami, których wymagają władze, na etykiecie mogą pojawiać się dowolne wyrażenia. Nie muszą one posiadać znaczenia, które ma wmówić klientowi, że właśnie kupuje wyjątkowy produkt, mogą to równie dobrze być informacje naprawdę pomagające zrozumieć, co tak naprawdę znajduje się w butelce. Czasami te same słowa należą do obu kategorii naraz, w zależności od rodzaju etykiety czy miejsca pochodzenia wina. Ta rozbieżność wynika z faktu, że pewne słowa są w jednych krajach terminami regulowanymi prawem, podczas gdy w innych nie przykładają się do nich wagi.

Rysunek 4.2.
Etykieta europejskiego wina przeznaczanego na rynek amerykański

© Akira Chiwaki

Rocznik

Słowo *rocznik* i data roczna (lub samo oznaczenie roku) to najpopularniejszy rodzaj informacji opcjonalnej, która jest umieszczana na etykietach wina (patrz rysunek 4.2). Czasami rocznik pojawia się na etykiecie w postaci samego oznaczenia roku, a niekiedy na małej naklejce umieszczonej nad etykietą przednią.

Rocznik oznacza po prostu rok zbioru winogron, które posłużyły do wyprodukowania danego wina. W zależności od przepisów panujących w danym kraju zawartość takich owoców w trunku musi wynosić od 75% do 100%, aby napój można było nazwać mianem rocznikowego (wina nierocznikowe powstają poprzez mieszanie trunków produkowanych w różnych latach). W powszechnej opinii panuje pogląd, że wino rocznikowe jest w jakiś sposób lepsze od pozostałych. *W rzeczywistości jednak nie ma żadnego związku między jakością trunku a faktem pochodzenia z jednego rocznika.*

Ogólnie rzecz biorąc, wpływ rocznika, a więc to, czy winogrona skorzystały, czy też straciły na warunkach pogodowych występujących w danym roku, ma znaczenie wyłącznie w dwóch przypadkach. Po pierwsze, gdy kupujesz wina najwyższej jakości, po drugie, gdy trunki produkowane są w rejonach, w których występują znaczne wahania klimatu (jak na przykład spora część europejskich rejonów winiarskich).

Europejska hierarchia win

Choć każde z państw członkowskich posiada własne przepisy dotyczące nazewnictwa win, wszystkie te prawa muszą być zgodne z ogólnymi przepisami UE. Prawodawstwo precyzuje dwa poziomy, którym odpowiadać musi każde z win produkowanych na terenie Unii.

✓ **Wina jakościowe:** posiadają oficjalną apelację pochodzenia (każde prawo dotyczące apelacji precyzuje obszar, rodzaj winogron, metody hodowlane, techniki fermentacji i starzenia wina etc.). W języku angielskim kategorię tę określa się mianem QWPSR (Quality Wine Produced in Special Region), zaś w kilku innych językach skrót ten brzmi VQPRD. Do tej kategorii należą wszystkie wina AOC, DOC, DO i QbA (skrótły objaśnione zostały powyżej).

✓ **Wina stołowe:** pozostałe wina produkowane na terenie UE. Kategoria ta dzieli się na dwie podkategorie. Do pierwszej należą wina stołowe związane z konkretnymi rejonami geograficznymi, takie jak francuskie *vin de pays*, hiszpańskie *vino de la tierra*. Drugą stanowią wina, które nie są związane z żadnym konkretnym regionem, nie muszą one posiadać na etykiecie oznaczeń odmian winogron lub rocznika.

Pozostałe wina produkowane w UE należą do trzeciej kategorii:

✓ **Wina:** trunki produkowane poza terenem UE, czyli na przykład w USA, Kanadzie czy Australii. Jeżeli wino posiada wskazanie miejsca pochodzenia bardziej precyzyjne niż sam kraj, wówczas należy ono do jednej z powyższych kategorii.

Reserve

Reserve jest jednym z naszych ulubionych pustych słów, które występują na etykietach win amerykańskich. Ma ono przekonać klienta, że dane wino jest w jakiś sposób specjalne. Sztuczka ta jest dość skuteczna, gdyż słowo *reserve* posiada bardzo konkretne znaczenie — wiąże się z pewnym prestiżem, ale wyłącznie w przypadku win z niektórych krajów.

- ✓ W Hiszpanii i Włoszech słowo *reserve* (lub lokalny odpowiednik) oznacza wino, które długo leżało przed dopuszczeniem go do sprzedaży. Mamy zatem do czynienia z trunkiem wyższej jakości, które opłacało się przechowywać dłużej. W Hiszpanii funkcjonuje kilka poziomów takich oznaczeń, na przykład Gran Reserva.
- ✓ We Francji słowo to nie ma konkretnego znaczenia; najczęściej służy do określenia win, które są w jakiś sposób lepsze od standardowych produktów danej winiarni.

W USA słowo *reserve* miało kiedyś takie samo znaczenie, jak obecnie we Włoszech czy Hiszpanii (na przykład Beaulieu Vineyards Georges de Latour Private Reserve, czyli najlepszy Cabernet produkowany w winnicach Beaulieu). Dziś jednak można trafić w sklepach na kalifornijskie wino, które zawiera na etykiecie napis Proprietor's Reserve, a kosztuje dwanaście złotych. Trunki te są

nie tylko najtańszymi napojami tego producenta, ale też jednymi z najtańszych produkowanych w USA. Inne wina noszą też określenia w rodzaju Special Reserve, Vintage Reserve, Vinter's Reserve czy Reserve Selection, które nie mają jednak żadnego konkretnego znaczenia.

Estate-bottled

Estate (posiadłość) to nieco bardziej wysublimowane określenie, za którym kryje się gospodarstwo winiarskie, czyli połączenie winnicy z winiarnią. Termin *estate-bottled* (butelkowane na miejscu) oznacza, że wino zostało wyprodukowane i zabutelkowane przez jedną firmę. Innymi słowy, widząc go na etykiecie, możesz mieć pewność, że producent czuwał na całym procesem produkcji trunku: od hodowli, przez fermentację, aż do jego zabutelkowania. W wielu krajach producenci nie są faktycznymi właścicielami winnic, ale ciąży na nich obowiązek kontrolowania hodowli owoców, których używają do wyrobu napojów.

Wyrażenie *estate-bottled* jest ważne dla wszystkich, którzy sądzą, że wino nie może być dobre, jeżeli nie będzie się przywiązywało odpowiednio dużej wagi do jakości winogron. Gdybyśmy sami wytwarzali trunek, chcielibyśmy mieć pewność, że mamy pełną kontrolę nad naszymi winnicami.

Nie chcemy przez to powiedzieć, że każde dobre wino musi być produkowane z hodowanych przez producenta winogron, ponieważ na przykład winiarnia Ravenswood wytwarza świetne wina z owoców kupowanych od niezależnych hodowców. Z kolei niektórzy kalifornijscy hodowcy winogron, jak na przykład rodzina Sangiacomo, podchodzą do swoich upraw bardzo poważnie, nie produkują oni jednak wina, lecz sprzedają wszystkie zbiory różnym winiarniom. W obu powyższych przypadkach wyprodukowane trunki nie mogą posiadać oznaczenia *estate-bottled*.

Niektóre francuskie wina mają na etykiecie oznaczenia *domaine-bottled* lub *château-bottled* (bądź wyrażenie *mis en bouteille au château/au domaine*). Oznacza to dokładnie to samo, co *estate-bottled*, gdyż francuskie słowa *domaine* i *château* posiadają to samo znaczenie, co angielskie *estate*.

Nazwa winnicy

Niektóre wina ze średniej i górnej półki (kosztujące od pięćdziesięciu złotych wzwyż) mogą być oznaczane nazwą konkretnej winnicy, w której dojrzewały winogrona. Czasami zdarza się, że jeden producent wytwarza kilka różnych trunków, które są rozróżnialne wyłącznie ze względu na nazwy winnic widniejące na etykiecie. Każde z tych win — z racji różnic w *terroirze* poszczególnych miejsc — będzie inne. Nazwie winnicy może towarzyszyć też samo słowo *winnica* (ang. *vineyard*).

Wina włoskie, które bardzo często produkowane są z winogron hodowanych w pojedynczej winnicy, obok jej nazwy zawierają na etykietach wyrażenie *vigneto* lub *vigna*. Czasami jednak nie mają takich oznaczeń. Umieszczanie ich nie jest bowiem obowiązkowe.

Inne dodatkowe słowa na etykietach

Być może odetchniesz z ulgą, że właśnie wyczerpaliśmy listę wyrażzeń, które mogą się pojawić na etykietach win.

Jednym z dodatkowych określeń spotykanych na etykietach francuskich może być *Vieilles Vignes* (czyt. *wiej wiń*), co tłumaczy się jako „stare winorośle”. Napis taki można zauważyć na etykietach win kalifornijskich i australijskich. Ponieważ ze starych winorośli zbiera się bardzo mało winogron w porównaniu z roślinami młodymi, ich jakość zwykle jest bardzo wysoka. Problem polega na tym, że nie ma żadnych przepisów, które regulowałyby wykorzystywanie tego określenia, więc każdy może się upierać, że jego winorośle są stare.

Słowa *superieuré* (Francja) lub *superiore* (Włochy) stanowią część nazwy AOC lub DOC (patrz: „Sekwencja obowiązkowa” we wcześniejszej części tego rozdziału). Oznaczają one, że trunek posiada wyższą zawartość alkoholu niż typowe wino tego samego rodzaju. Nie należałoby się jednak przejmować tym określeniem.

Słowo *Classico* występuje na etykietach niektórych włoskich win DOC i DOCG. Oznacza ono, że winogrona, z których wykonano dany trunek, pochodzą z samego serca wymienionego rejonu.